Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

SÆRTRYK AV
TIDSSKRIFT FOR
RETSVIDENSKAP

CARL KRAFT.

Et Dusinmenneske var han ikke, den danske Dommer, som i Foraaret 1924 lukkede sine Øjne i det fjærne Land, hvor han havde øvet sit Livs Hovedgerning. Hans juridiske Ævner vare over det gængse Maal, og hans almindelige, ikkefaglige Begavelse var paa Højde med dem. Han var en Mand af Aand, en lys og levende Intelligens, men ikke uden en vis stejl Ensidighed og letvakt Saarbarhed, nemlig naar han fandt sine egne Græsgange uberettiget betraadt. Vidt naaede han i ydre Henseende, med Ære viste han sit Fædrelands Farver i det internationale Milieu, hvor han virkede saa længe. Men inderst inde var han vistnok ikke noget lykkeligt Menneske, i hvert Fald intet lykkeligt Temperament. I forskellig Retning havde han set store Forhaabninger strande, og disse Skibbrud afsatte varige Spor i hans følsomme, nervøse Sind. Baade som administrativ Embedsmand og som Dommer i København og Ægypten vandt han Ry og Anseelse, men hans Stræben havde haft andet Sigte. Mod en Lærerpost ved Universitetet havde hans Blik været rettet. Han blev ikke Professor, og denne Skuffelse nagede ham til hans sidste Stund. Han kom stadig tilbage til denne Sag, og det lykkedes ham aldrig at vinde et helt uhildet Syn paa sin sejrrige Medbejler eller dennes videnskabelige Ydelser. Litterært set blev Carl Kraft, som jeg andensteds har udtrykt det, der Mann eines Buches. Han var — efter sin egen Opfattelse — slaaet ud af sin Bane. De Arbejder, han lejlighedsvis offentliggjorde i Ægypten, fremkom i Embeds Medfør og vedrøre kun middelbart den danske Rets-

litteratur. Da Kraft havde modtaget sin Afsked, opfordrede Venner ham til at nedskrive sine Erindringer særlig om Dommerstillingen i Ægypten. Med vanlig Vivacitet tog han ogsaa denne Tanke op, men Skæbnen vilde det anderledes. I Kairo ramtes han af et Slagtilfælde, som den 12te Marts 1924 hurtig og let medførte Døden.

Carl Valdemar Kraft fødtes den 30te Maj 1849 i København, hvor hans Fader var Overretsprokurator. Student blev han 1867, cand. juris 1873, Aaret efter Assistent i Justitsministeriet, hvor han 1885 avancerede til Fuldmægtig — Expeditionssekretær 1886 — og 1888 til Kontorchef. 1890 udnævntes han til Assessor i den kgl. Landsover- samt Hof- og Stadsret, — 1891—96 Censor ved de juridiske Examina —, og blev 1896 Dr. juris Johannes Ussing's Efterfølger[1] som Dommer i de internationale Domstole, *tribunaux mixtes* i Ægypten, først i Mansurah, hvor han 1899 af sine Kolleger valgtes til Præsident, 1901 i Kairo, Vicepræsident der 1908—12 og 1914—16, Præsident sammesteds 1916—20. Han repræsenterede 1898—99 og 1903 den danske Regering i to internationale Kommissioner vedrørende Lovgivningen angaaende *tribunaux mixtes;* af en i 1911 oprettet legislativ Forsamling angaaende *la législation mixte* var Kraft som ældste danske Dommer født Medlem. Da der blev fremsat Lovforslag om Indførelse i Ægypten af *livres fonciers*, skrev han til Brug for Kommissionens Medlemmer en klar og indgaaende *Note sur le Projet de Loi instituant des Livres Fonciers* (Kairo 1905) med dertil hørende *Appendice au Rapport du Comité chargé d'examiner le Projet de Loi sur les Livres Fonciers* (Kairo 1907). I Aaret 1910 blev Kraft sammen med Overrettens daværende Præsident Tyskeren C. Gescher og Spanieren L. Comulada valgt til Referent for et Lovforslag vedrørende Sammensætningen af Domstolenes Kamre og afgav i den Anledning *Rapports sur la proposition du Gouvernement Égyptien de réduire de cinq à trois le nombre des Magistrats requis pour siéger dans les Chambres des Tribunaux de pre-*

[1] Jfr. Kraft's Nekrolog over Johannes Ussing i „Illustreret Tidende" XXXVII (1896) Nr. 37. 14 Juni 1896. S. 575.

mière instance et de huit à cinq celui des Magistrats requis pour siéger dans les Chambres de la Cour d'appel (Kairo 1910). Efter den lovgivende Forsamlings Anmodning behandlede han i *Note sur l'art. 12 modifié du Code Civil Mixte* (Kairo 1912) et særlig vigtigt Punkt angaaende den kvalificerede Majoritet i den nævnte Artikel i Forsamlingens konstitutionelle Lov. I Maj 1918 beskikkedes Kraft til Præsident for en Specialret af 11 Dommere i Alexandria i et processuelt Principspørgsmaal. Ved kgl. Resolution af 1902 var der forbeholdt Kraft Plads i den danske Højesteret — extraordinær Assessor 1907 —, og han nærede selv et alvorligt Ønske om at vende tilbage til Danmark, attraaede ogsaa uden Resultat forskellige juridiske Embeder i Hjemlandet, men han var dog groet fast i Ægypten, selv om han ogsaa der kunde se kritisk paa adskillige Foreteelser. En ren Idyl vare Forholdene vel heller ikke altid.[1] I hvert Fald blev han paa sin Post, indtil han 1920 faldt for Aldersgrænsen.

Men den vigtigste og mest indgribende Begivenhed i Carl Kraft's Liv — saaledes opfattede han det i det mindste selv — var hans Deltagelse i Konkurrencen om det ved Aagesen's Død 1879 ledigblevne juridiske Professorat sammen med daværende Fuldmægtig i Justitsministeriet Dr. juris Jul. Lassen, cand. juris J. F. Utke Damm og den senere Dommer Dr. juris H. Sylow.[2] Ved denne Lejlighed, hvor Jul. Lassen i Henhold til Dommerkomiteens enstemmige Indstilling udgik som den sejrende, udførte Kraft sin videnskabelige Hovedbedrift ved som Besvarelse af den stillede Opgave at udgive det anselige Værk „Om Hovedprinciperne i den formueretlige Anordning" (Kbbvn. 1881),[3] formelt en Bog af nogen Ujævnhed — navnlig de romerretlige Afsnit bugne af for stor en Bredde — men samtidig moden, energisk og oprindelig. Størst Betydning i videnskabelig Henseende har Kraft's Arbejde ved sin Kritik

[1] Jfr. f. Ex. Michel S. Kebedgy: *La Crise des Tribunaux mixtes d'Egypte* (Alexandria 1912).

[2] Se nærmere om Konkurrencen C. Goos: Aarbog for Københavns Universitet 1876—81 (Kbhvn 1882) S. 1172—75.

[3] Anmeldt af Teichmann i Zeitschrift für vergleichende Rechtswissenschaft III (1882) S. 318—19.

af Goos' Bestemmelse af den objektivt retstridige Handling og navnlig ved sin Fremhæven af Betydningen af den handlendes subjektive Hensigt med Hævden af, at det onde Forsæt maatte være nok til at gøre den ellers retmæssige Handling retstridig. Med en vis intuitiv Sikkerhed havde Kraft her peget paa et centralt Punkt. Det følte Goos selv. Medens han ganske ignorerede de Angreb, Utke Damm i „Om Betingelserne for Erstatnings- og Straffeansvar" (Kbhvn 1889) rettede mod hans Lære, drog han i sin Retsfilosofi med hele sin Autoritets fulde Vægt til Felts mod Kraft.[1] Allerede i sine første kriminalistiske Skrifter — noget skarpere iøvrigt end i sit strafferetlige Hovedværk — tog ogsaa Torp Problemet op.[2] Det blev berørt af Bentzon[3] og har i den nyeste Tid oplevet en Renaissance ved Behandlingen i Ragnar Knoph's interessante og tankevækkende Skrift „Hensiktens betydning for grensen mellem rett og urett" (Kristiania 1921). Kraft selv forblev tavs og tog ikke Del i Drøftelsen af de nævnte Spørgsmaal.[4] Men han har haft den videnskabelige Tilfredsstillelse at føle, at han ikke havde talt ud i en Ørken.

Denne Monografi var Kraft's Indsats i dansk Retslitteraturs Historie. Han havde gjort et betydningsfuldt Tilløb, men han kom ikke videre. Under Mærket α skrev han senere i „Berlingske Tidende" forskellige Artikler og Anmeldelser, 1894 saaledes flere Indlæg, delvis af polemisk Natur, fremkaldte ved en Tvangsindlæggelse paa Kommunehospitalet i København af en fhv. juridisk Embedsmand.[5] Hvorvidt Carl Kraft under

[1] Goos: Almindelig Retslære I (Kbhvn. 1885) S. 332 ff.

[2] Torp: Forsøg og Meddelagtighed (Kbhvn. 1895) S. 15 og ff. og Straffe-rettens almindelige Del (Kbhvn. 1905) S. 256 o. ff.

[3] Bentzon: Almindelig Retslære (Kbhvn. 1904) S. 162.

[4] Om Kraft's Lære om Specifikation se Torp: Dansk Tingsret (Kbhvn. 1892) S. 200 og ff., om hans Opfattelse af Ansvaret efter *cautio damni infecti* Bentzon: Begrebet vis maior i romersk og nordisk Ret (Kbhvn. 1890) S. 188 Note 33.

[5] „Om Indlæggelsen i Sindssygehospitaler" „Berlingske Tidende" 30 Maj, 31 Maj, 2 Juni og 4 Juni 1894 Nr. 122, 123, 125 og 126. Jfr. hertil A. Friedenreich l. c. 12 Juni 1894 Nr. 133 og hertil Kraft l. c. 29 Juni 1894 Nr. 148, Friedenreich l. c. 3 Juli 1894 Nr. 151, Christian Geill l.c. 5 Juli, 6 Juli og 7 Juli 1894 Nr. 153, 154 og 155 og hertil Kraft l.c. 9 August 1894 Nr. 184.

gunstigere Forhold dybere kunde have præget vor Retsvidenskab ved sin ejendommelige Personlighed, er det nu ørkesløst at drøfte. Men i alt Fald for et Hovedpunkts Vedkommende vil hans Bog overleve sin Forfatter. Og et smukt Vidnesbyrd om sit idealistiske Livssyn og sin Sans for aandelige Værdier har Kraft efterladt sig ved at testamentere Københavns Universitet sin Formue til Fremme af retsvidenskabelige Formaal.

Frantz Dahl.

Carl Kraft in memoriam.

Med megen Ære baade for sig selv og sit Fædreland viste *Carl Kraft* de danske Farver under Pyramidernes Sol. Som Dommer baade i Danmark og Ægypten gjorde han sig gældende ved sin lyse og levende Intelligens; i det internationale Milieu kom hans Hovedgerning til at ligge. Men hverken Administrationens Kontor eller Dommerens Sæde havde været Kraft's oprindelige eller egentlige Maal. Mod en Lærestol ved Universitetet havde hans Blik været rettet. Dertil stod hans Hu. Det var hans Livs store og bitre Skuffelse, at han ikke udgik som den sejrende i den videnskabelige Væddekamp med Jul. Lassen, H. Sylow og J. F. Utke Damm om det ved Aagesen's Død 1879 ledigblevne Professorat. Han forvandt aldrig den Skuffelse. Den efterlod en Brod i hans Sind, og det lykkedes ham ikke, hvor højt han end kom op i Aarene, at se helt uhildet paa denne Sag, heller ikke paa sine Medbejlere eller deres Præstationer.

Ved Kraft's eget Arbejde „Om Hovedprincipierne i den formueretlige Anordning" (Kbhvn. 1881) klæber baade formelt og reelt de næsten uundgaaelige Begyndermangler, men det viser samtidig en Modenhed, en Tankens Energi og Oprindelighed, som den Dag idag virker tiltalende og forfriskende. Overfor Goos' banebrydende Undersøgelser af Begrebet Retsbrud, særlig Bestemmelsen af den objektivt retstridige Handling, fremhævede Kraft Betydningen af den handlendes subjektive Hensigt med Hævden af, at det onde Forsæt maatte være nok til at gøre den ellers retmæssige Handling retstridig.

Stærkere Indtryk gjorde Kraft's Lære den Gang ikke, selv om den unge Forfatter opnaaede den Ære, at Goos i sin „Almindelige Retslære" med sin Autoritets fulde Vægt drog til Felts imod ham; men at Kraft med en vis intuitiv Sikkerhed virkelig havde peget paa et centralt Punkt, har den senere Udvikling klarlig vist. Allerede i sine første kriminalistiske Skrifter — noget skarpere iøvrigt end i sit strafferetlige Hovedværk — tog saaledes Torp Problemet op igen; det samme har Tilfældet været med Viggo Bentzon og fra den seneste Tid med den unge norske Retslærde, nuværende Professor Ragnar Knoph i hans tankevækkende og interessante Monografi „Hensigtens Betydning for Grænsen mellem Ret og Uret" (Kristiania 1921), hvilken sidste Kendsgerning voldte Kraft en ikke ringe Glæde, da han fik Kendskab dertil. Kraft selv forblev stum og tog ikke Del i Diskussionerne derom.

Under sit Ophold i Ægypten skrev Kraft paa Opfordring til Belysning af Systemet *Livres Fonciers* for Medlemmerne af den internationale Kommission i Alexandria en indgaaende og skarpsindig *Note sur le Projet de Loi instituant des Livres Fonciers* (Kairo 1905) med et sig dertil sluttende *Appendice* (Kairo 1907); han var Hovedforfatteren af de sammen med Tyskeren C. Gescher og Spanieren L. Comulada afgivne *Rapports* vedrørende Domstolenes Sammensætning (Kairo 1910) og offentliggjorde to Aar senere nogle Bemærkninger angaaende Fortolkningen af en Artikel i *Code Civil Mixte*. Men disse Publikationer har kun middelbar Interesse for dansk Videnskab. I nordisk Retslitteratur blev Carl Kraft *„der Mann eines Buches"*. Hvorvidt han under gunstigere Forhold kunde have traadt dybere Spor i vor Jurisprudens, er det umuligt at vide noget om, omend Sandsynligheden taler derfor. Men Kraft's Konkurrenceafhandling hører til de Bøger, man ikke kommer udenom eller kan forbigaa i Tavshed.

Frantz Dahl.